

Op 20 mei is het wereldbijen-dag ...

... voor ons een goede aanleiding om de zwart-gele insecten eens nader te bekijken. Want de ene bij is de andere niet. De meesten van jullie denken waarschijnlijk meteen aan honingbijen die het lekkere goudkleurige broodbeleg voor ons maken. Maar er is ook een grote groep wilde bijen waartoe bijvoorbeeld de hommels en wespen horen.

Jullie Oskar

Honingbijen

Meerjarig volk

Leven in volken

De honingbijen in Duitsland behoren allemaal tot één soort: de *Apis mellifera*. Wereldwijd zijn er negen soorten.

Bestuiving van planten: alle honingbijen vliegen naar verschillende planten.

Nestelen en wonen in een bijenkorf

Honingbijen worden als nuttige dieren gehouden en door imkers "verzorgd".

Honingbijen produceren honing.

Vliegen pas vanaf 12 tot 14°C

Bestuiven niet zoveel bloesem als hommels in dezelfde periode

Wilde bijen

Eenjarig

Leven meestal alleen (solitaire bijen of kluizenaarsbijen)

Er zijn bijna 600 verschillende soorten in Duitsland, wereldwijd zijn er meer dan 20.000 soorten.

Bestuiving van planten: onder de wilde bijen zijn soorten die zich alleen richten op een paar planten, soms zelfs maar op één plant.

Hebben soortspecifieke nestplekken nodig (vermolmd hout, gaten in muren, zelf gegraven nestbuizen in de grond, verlaten slakkenhuizen enz.)

De meeste wilde bijen leven vrij in de natuur. Slechts een aantal wordt als nuttige dieren voor de bestuiving gehouden.

Wilde bijen produceren geen honing.

Vliegen ook bij slecht weer, hommels zelfs bij temperaturen net boven het vriespunt

Hommels bestuiven ongeveer 3 tot 5 keer zoveel bloesem per tijdseenheid als honingbijen.

Waarom zijn bijen zo belangrijk?

Bijen zijn als stuivers in de natuur en in de landbouw bekend, bijvoorbeeld in de fruit- en groenteteelt. Door hen zijn er zoveel soorten groente, fruit en bloemen. Ze vliegen van bloesem naar bloesem en zuigen met hun roltong de nectar van de bloesem op. Als een bij op een bloem zit, blijven er steeds een paar stuifmeelkorrels in zijn vacht achter. De bij geeft de pollenkorrels bij de volgende bloem weer af en die plant is nu bestoven.

Als de bij dit werk niet zou doen, zouden er geen nieuwe planten kunnen groeien. De bonte bloesempracht in het voorjaar en de zomer zou er niet meer zijn en insecten,

vogels en andere dieren, die eten van planten, zouden verhongeren. En wij?

Ongeveer 80% van de landbouw hangt af van de bijen. Zonder bijen zouden we geen oogst, geen groente en geen graan meer hebben. Elke derde hap op ons bord hebben we te danken aan de bijen. De mens maakt niet alleen bij de honingproductie gebruik van de vlijt van bijen. Wereldwijd worden bijen ook in kassen gehouden om hun planten te bestuiven. In de VS is hieruit zelfs een nieuwe bedrijfstak ontstaan. De zogenaamde rijzende imkers trekken in Amerika met zijn bijen door het land en plaatsen de kasten tegen betaling (bestuivingspremie) op de akkers van de boeren.

Waarom zijn bijen bedreigd?

De verscheidenheid aan bijenvoedsel op akkers en in tuinen is afgenomen. Dit komt doordat veel boeren slechts één voedingsgewas op een groot oppervlak kweken en er in de meeste tuinen te weinig bloeiende planten staan. Daarom is er een minder rijk aanbod van bloesem en voedsel. De groot-schalige teelt in de landbouw vernietigt ook veel kleinschalige "woongebieden" voor bijen.

Daarnaast worden de planten meestal na enkele dagen gesnoeid. Vooral gespecialiseerde wilde bijensoorten hebben daardoor grote problemen om voedsel te vinden.

Om de planten op de akkers tegen ongedierte te beschermen, worden bestrijdingsmiddelen gebruikt. Die zijn giftig voor insecten en vormen daarom ook een bedreiging voor de bijen.

Voor wilde bijen zijn er steeds minder nestmogelijkheden. Door de moderne bouwwijze van huizen en gebouwen met veel glas aan de voorkant en gladde oppervlakken is er een gebrek aan gaten in de muren of oud hout waarin de bijen kunnen nestelen.

De concurrentie van "intensief gehouden" honingbijen maakt het ook niet gemakkelijk voor wilde bijen. De honingbij leeft in grote volken van ongeveer 20.000 tot 60.000 dieren. Soms zijn het er zelfs meer. Ze kunnen snel achterhalen waar voedsel aanwezig is. Individueel levende wilde bijen hebben daarentegen relatief weinig kans.

Ze moeten bovendien wind, weer en alle milieu-invloeden trotseren, terwijl de honingbijen in hun korf goed beschermd zijn. Door deze sterke concurrentie kunnen wilde bijen zich met moeite staande houden: de hoeveelheid voedsel die steeds kleiner wordt, is niet voldoende voor alle bijensoorten.

Wilde bijen worden dus nog sterker bedreigd dan honingbijen, want honingbijen richten zich niet op bepaalde planten en worden door imkers verzorgd. Daarom hebben wilde bijen heel veel bescherming nodig. Maatregelen die voor wilde bijen worden genomen, zijn ook van nut voor de honingbijen, maar omgekeerd geldt dat niet altijd.

Zo kunnen jullie de bijen helpen

- ♥ Zet bijvriendelijke planten in jullie tuin of op het balkon. Er zijn bijvoorbeeld extra "bijenmengsels", maar fruitbomen en bessenstruiken, paardenbloemen of madeliefjes zijn ook goede bronnen voor voedsel.
- ♥ Creëer nestmogelijkheden voor wilde bijen, bijvoorbeeld met een insectenhotel.
- ♥ Kijk of je imkerhoning uit de regio kunt vinden.

Wat vliegt daar door mijn tuin? Bijen, hommels, wespen of horzels?

Kijk, een bij. Nee, dat is een wesp.
Of toch een hommelt?

Hoe jullie kunnen herkennen wat daar door de lucht zoemt.

Jullie Oskar

Honingbijen

- ♥ Bruin-geel gestreept, fijn beharing
- Ca. 10 tot 15 mm groot
- i Angel met weerhaken, blijft achter

Hommel

- ♥ Pelsachtig behaard, geel-zwart gestreept met een wit achterwerk
- Ca. 8 tot 23 mm
- i Angel zonder weerhaken, wordt er weer uitgetrokken

Wesp

- ♥ Geel-zwart gestreept, nauwelijks of weinig behaard
- Ca. 10 tot 20 mm groot
- i Angel zonder weerhaken, wordt er weer uitgetrokken

Horzels

- ♥ Roodachtig bruin voorlijf, geel-zwart achterlijf, geen of weinig beharing
- Ca. 18 tot 35 mm groot
- i Angel zonder weerhaken, wordt er weer uitgetrokken

Geen angst voor steken

Zoetigheid, koek of muffins interesseren de bij niet. Die heeft veel liever nectar en stuifmeelkorrels. De verzamelde korrels worden deels naar hun holletje vervoerd

en zijn voedsel voor de nakomelingen van de bijen, de larven.

Ook hommels zijn vreedzaam en helemaal niet geïnteresseerd in mensen. De voornaamste reden voor de angst voor gestreepte wezen is vermoedelijk de wesp. Die houdt van veel dingen waar mensen ook van houden en zit ons daardoor vaak in de weg. Vruchtensap, ijs, koek en zelfs

gegrilde worstjes en ander vlees kunnen ze gewoon niet weerstaan. Zoete drankjes moeten daarom afgedekt worden en drink niet uit blikjes of bekers waarvan je de inhoud niet kunt zien.

Als er iets voorbij zoemt, kunnen jullie het beste gewoon rustig blijven. Niet alles wat broemt zal ook steken, en alleen de vrouwtjes hebben angels.

Meestal is een steek niet gevaarlijk, maar wel als jullie allergisch zijn.

Knutsel tip: bijendrank

Bijen, hommels en andere insecten hebben water nodig als ze in de lente en zomer onderweg zijn. Misschien is het een idee om een bijendrank te maken - dat is heel gemakkelijk.

Vul een schaal met knikkers en voeg water toe zodat de glazen kralen niet volledig bedekt zijn. De kleine zoemers kunnen nu op de knikkers landen en veilig drinken.

Let erop dat het water in jullie bijendrankje altijd schoon is en vul de schaal regelmatig bij.

Tot slot nog een mooi gedicht over de bij waarbij jullie een kleurrijke bijentekening kunnen maken:

De bij

*Ik heb een gestreepte buik en een kop,
want die zit er ook op.*

*Twee voelsprietten op mijn kop zitten
eraan, zes poten aan mijn lichaam.*

*Op de rug zitten mijn vleugels,
die brengen me naar bloemenheuvels.*

*Ik zoek de mooiste bloemen uit en
breng de nectar mee naar huis.*

